

Priopćenje za medije

Luxembourg, 13. lipnja 2022.

Kontrole na šengenskim granicama bile su pod slabim nadzorom tijekom pandemije

Budući da su instrumenti koji Europskoj komisiji stoje na raspolaganju ograničeni, ona nije obavljala dostatan nadzor nad izazovima koje je pandemija bolesti COVID-19 donijela u vezi s pravom na slobodno kretanje ljudi. To je opći zaključak iz danas objavljenog tematskog izvješća Europskog revizorskog suda (Sud). Nadzorom kontrola na unutarnjim granicama koje su države članice ponovno uvodile od ožujka 2020. nisu se u potpunosti zaštitila šengenska pravila, kojima se olakšava slobodno kretanje u EU-u. Povrh toga, revizori upozoravaju na nedostatak koordinacije među državama članicama u pogledu ograničenja putovanja, kao i na nedosljednosti u odnosu na smjernice i preporuke EU-a.

Svaki građanin EU-a ima pravo slobodno se kretati na teritoriju EU-a. Tome je doprinijelo ukidanje kontrola na unutarnjim granicama u šengenskom području, koje obuhvaća 22 države članice EU-a i četiri zemlje izvan EU-a i kojim je uspostavljeno područje putovanja bez granica unutar Europe. Međutim, to se pravo može ograničiti u svrhu zaštite javnog poretka, sigurnosti ili zdravlja.

Od 2015. naovamo nekoliko je država članica EU-a ponovno uvodilo kontrole na unutarnjim granicama kao odgovor na migracijsku krizu ili sigurnosne prijetnje (u prvom redu terorizam). U posljednjem razdoblju, tijekom pandemije bolesti COVID-19, brojne su države članice poduzimale mjere za ograničavanje slobode kretanja unutar EU-a kako bi se pokušalo ograničiti širenje virusa. Pri ponovnom uvođenju kontrola na unutarnjim granicama u šengenskom području države članice dužne su o tome obavijestiti Europsku komisiju, koja je i dalje odgovorna za to da procjenjuje jesu li predložena ograničenja u skladu sa zakonodavstvom EU-a i krše li pravo na slobodno kretanje ljudi.

„S obzirom na to da je slobodno kretanje ljudi jedna od četiriju temeljnih sloboda EU-a i da je u središtu europskog projekta od njegova začetka, Komisija je trebala pažljivo provjeravati jesu li sva ograničenja uvedena tijekom pandemije bolesti COVID-19 bila relevantna i opravdana“, izjavio je Baudilio Tomás Muguruza, član Suda zadužen za ovu reviziju. „Nadamo se da će rezultati ove revizije doprinijeti aktualnoj raspravi o preispitivanju šengenskog sustava.“

Revizori su pregledali svih 150 obavijesti o kontrolama na unutarnjim granicama koje su države članice dostavile Europskoj komisiji u razdoblju od ožujka 2020. do lipnja 2021., od čega se njih 135 odnosilo isključivo na COVID-19. Tim je pregledom jasno utvrđeno da obavijesti nisu sadržavale dostatne dokaze da su se granične kontrole primjenjivale samo kao krajnja mjera, kao

U ovom priopćenju za medije iznesene su glavne poruke tematskog izvješća Europskog revizorskog suda. Cjeloviti tekst izvješća dostupan je na eca.europa.eu.

ECA Press

12, rue Alcide De Gasperi – L-1615 Luxembourg

E: press@eca.europa.eu @EUAuditors eca.europa.eu

ni da su bile razmjerne i ograničena trajanja. Osim toga, Komisija nije pokrenula nijedan postupak zbog povrede prava u vezi s dugoročnim graničnim kontrolama koje su uvedene prije pandemije.

Nadalje, Komisiji nisu dostavljena sva izvješća koja su joj trebala biti dostavljena u roku od četiri tjedna od ukidanja kontrola na unutarnjim granicama. Kao ni u slučaju kontrolnih mjera uvedenih zbog migracijske krize i sigurnosnih prijetnji prije pandemije bolesti COVID-19, Komisija nije zatražila dodatne informacije niti je iznosila mišljenje o tom pitanju. Procjena revizora EU-a stoga je jasna: Europska komisija nije na odgovarajući način nadzirala je li ponovno uvođenje kontrola na unutarnjim granicama bilo u skladu sa šengenskim zakonodavstvom.

Komisija se također suočila s poteškoćama zbog ograničenja postojećeg pravnog okvira za nadzor nad ograničenjima putovanja uvedenima zbog bolesti COVID-19. Iako su za primjenu tih ograničenja odgovorne isključivo države članice, zadatak je Europske komisije olakšati usklađeni pristup u svrhu svođenja učinka na prekogranična putovanja unutar EU-a na najmanju moguću mjeru. U tu su se svrhu izdavale smjernice, i to obično pravodobno. Međutim, revizori su utvrdili da te smjernice za nadzor unutarnjih granica nisu bile dovoljno praktične ili provedive.

Komisija je također pokrenula inicijative za koordinaciju mjera koje utječu na slobodu kretanja. Jedna od takvih inicijativa – platforma „Re-open EU” – pokrenuta je 1. lipnja 2020. radi potpore sigurnom ponovnom omogućavanju putovanja i turizma u cijeloj Europi. Međutim, više od godinu dana nakon njezina pokretanja devet država članica (Bugarska, Danska, Njemačka, Estonija, Francuska, Rumunjska, Slovenija, Finska i Švedska) još nije dostavljalo ažurirane informacije. Slično tome, nastojanja Komisije da nadoknadi nepostojanje ikakve strukture za upravljanje kriznim situacijama osnivanjem informacijske skupine za koronavirus nisu dovela do dosljednog pristupa. Ograničenja putovanja uvedena tijekom pandemije bolesti COVID-19 ostala su uglavnom nekoordinirana, poručuju revizori EU-a, a Komisija nije mogla spriječiti uvođenje niza pojedinačnih mjera koje su se znatno razlikovale među državama članicama.

Kontekst

Ugovorom o Europskoj uniji propisano je da je EU dužan zajamčiti svojim građanima „područje slobode, sigurnosti i pravde bez unutarnjih granica, na kojem je osigurano slobodno kretanje osoba”. Građani EU-a cijene slobodu kretanja kao jedno od osobito važnih postignuća integracije EU-a. Sloboda putovanja, studiranja i rada bilo gdje u EU-u najprepoznatljiviji je uspjeh Europske unije među građanima, koji u ispitivanjima javnog mnijenja u svim državama članicama EU-a stavljaju taj aspekt na prvo mjesto, ispred eura i mira.

Slobodno kretanje osoba unutar EU-a nije isto što i ukidanje kontrola na unutarnjim granicama u šengenskom području. Građani se mogu slobodno kretati unutar šengenskog područja bez kontrola na unutarnjim granicama. Građani EU-a uživaju slobodu kretanja u čitavom EU-u, uključujući one države članice EU-a koje (još) nisu ukinule kontrole na unutarnjim granicama.

Tematsko izvješće 13/2022 „Slobodno kretanje u EU-u tijekom pandemije bolesti COVID-19: ograničen nadzor kontrola na unutarnjim granicama i nekoordinirano djelovanje država članica” dostupno je na internetskim stranicama Suda (eca.europa.eu).

Kasnije ove godine Sud planira objaviti i tematsko izvješće o inicijativama EU-a za olakšavanje sigurnog putovanja tijekom pandemije bolesti COVID-19.

Sud predstavlja svoja tematska izvješća Europskom parlamentu i Vijeću EU-a, kao i drugim zainteresiranim stranama, kao što su nacionalni parlamenti, dionici u predmetnom sektoru i predstavnici civilnog društva. Velika većina preporuka koje Sud iznosi u svojim izvješćima provede se u djelo.

Kontakt za medije

Služba Suda za odnose s medijima: press@eca.europa.eu

- Vincent Bourgeois: vincent.bourgeois@eca.europa.eu – M: (+352) 691 551 502
- Damijan Fišer: damijan.fiser@eca.europa.eu – M: (+352) 621 552 224
- Claudia Spiti: claudia.spiti@eca.europa.eu – M: (+352) 691 553 547